

KS. ROBERT KACZOROWSKI

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki
w Gdańsku

ORCID: 0000-0002-8228-6801

Twórczość Ottona Mieczysława Żukowskiego (1867–1942). Próba systematyzacji

DOI: <https://doi.org/10.26142/stgd-2018-041>

Streszczenie: Niniejszy artykuł jest owocem trwających ponad 10 lat badań nad twórczością polskiego, mało znanego kompozytora Ottona Mieczysława Żukowskiego (1867–1942). W tym czasie udało się zebrać wiele nieznanych jego utworów, przechowywanych między innymi w archiwum prywatnym wnuczki kompozytora i w Bibliotece Naukowej we Lwowie. Udało się również ustalić autorstwo innych utworów Żukowskiego, a w niektórych przypadkach autorstwo to zakwestionować. Ponadto na podstawie państwowych dokumentów do publicznej wiadomości podano właściwą datę śmierci kompozytora wobec błędnie podawanej przez liczne słowniki i encyklopedie. Prezentowany artykuł jest pierwszą próbą uporządkowanej prezentacji twórczości tak muzycznej, jak i publicystycznej Ottona Mieczysława Żukowskiego według stanu wiedzy autora na 2018 rok.

Słowa kluczowe: Otton Mieczysław Żukowski, polskość, tożsamość religijna

The Works of Otton Mieczysław Żukowski (1867–1942). An Attempt at Systematization

Summary: The following article is the outcome of more than 10 years of study of the works of the little-known Polish composer Otton Mieczysław Żukowski (1867–1942). During those ten years, many of his unknown songs, kept mainly in the private records of the composer's granddaughter and in the Lviv National Scientific Library, were collected. Also, the authorship of other of Żukowski's songs was established, while in other cases it was possible to question this authorship. Furthermore, based on the national documents, the correct date of the composer's death was revealed to the public, correcting the wrong date given by various dictionaries and encyclopedias. The article is the first attempt at an organized presentation of the musical as well as publishing work of Otton Mieczysław Żukowski, according to the author's knowledge as of 2018.

Keywords: Otton Mieczysław Żukowski, Polishness, national identity

Wstęp

Otton Mieczysław Żukowski to polski kompozytor, działacz społeczny i nauczyciel języka polskiego, żyjący w latach 1867–1942. Jego twórczość, zarówno religijna, jak i świecka przez wiele lat nie była przedmiotem zainteresowania ani muzyków, ani muzykologów. Taki stan rzeczy można również zauważyć w informacjach encyklopedycznych, jakie pojawiały się na temat Żukowskiego. Trzeba stwierdzić, że dotychczas najpełniejszy, choć wciąż niepełny i niepozbawiony błędów biogram kompozytora znajduje się w opublikowanej pod koniec lat 50. XX wieku *Podręcznej encyklopedii muzyki kościelnej* pod redakcją ks. Gerarda Mizgalskiego:

„Żukowski, Otton, Mieczysław, * 1867, popularny kompozytor. Kompozycje religijne: *3 msze polskie na 2–4 gł. miesz. z tow. organów, msze polskie na 3 gł. równe*, msza łacińska na 2 gł. z tow. org., *pieśni do Matki Boskiej na 1 gł. z tow. organów, kołеды polskie*, śpiewnik „*Śpiewajmy Panu*”, *130 pieśni na 3 gł. równe, 9 zeszytów różnych pieśni*, liczne kompozycje *pieśni narodowych i ludowych*, śpiewniki „*Hejnał*” i „*Wznies się orle*” na chór męski z tow. fortepianu, *utwory dramatyczne*”¹.

Pod koniec XX wieku, w 1995 roku, w *Encyklopedii muzyki* pod redakcją Andrzeja Chodkowskiego znalazł się już taki biogram kompozytora: „Otto (!) Mieczysław Żukowski, ur. 1867 w Bełzie, zm. 1931, pol. pedagog, kompozytor i popularyzator muzyki. Był wizytatorem szkolnym we Lwowie. – Komp.: *Polonez Mickiewiczowski* na chór, *Pieśni mariańskie* na chór lub głos solowy, msze. – Prace publicystyczne: *O polonezie* (1899), *Chopin w świetle poezji pol.* (1899), *Zdania i myśli o muzyce* (1902)”².

Natomiast w XXI wieku, a dokładnie w 2012 roku, gdy po kilkudziesięciu latach ukazał się ostatni tom wielkiej *Encyklopedii muzycznej PWM (w-ż)* pod redakcją

¹ *Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej*, opr. ks. Gerard Mizgalski, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań – Warszawa – Lublin 1959, s. 558. W biogramie zachowano oryginalną pisownię. Ponadto wyjaśnienia wymagają tu pewne fakty. Otóż przypisywana przez lata Ottonowi Mieczysławowi *msza łacińska* na 2 głosy to w rzeczywistości utwór, który skomponował jego brat ks. Jan Żukowski. Jest to *Missa in honorem Immaculatae Conceptionis B. Mariae V. (Msza łacińska na dwa głosy z towarzyszeniem organów, osnuta na motywach melodii hebrejskich)*. Ponadto Jan Żukowski skomponował również inną *Mszę* na 2 głosy, które Otton Mieczysław opublikował w zeszytach II „*Śpiewów kościelnych*”.

W *Podręcznej encyklopedii muzyki kościelnej* pod redakcją ks. Gerarda Mizgalskiego jest również mowa o tym, że Otton Mieczysław skomponował *kołеды polskie*. W rzeczywistości nie są to oryginalne kompozycje, a opracowania tradycyjnych kołęd z autorskim akompaniamentem fortepianowym. Autor pisząc również o 130 pieśniach na 3 głosy równe nie rozróżnia oryginalnych kompozycji Żukowskiego od jedynie artystycznego ich opracowania. Ponadto Żukowski, owszem, jest autorem śpiewnika „*Hejnał*”, w którym zawarł zarówno swoje kompozycje, jak i opracowania innych autorów. Śpiewnik ten jest jednak przeznaczony na chór męski a cappella. Udział fortepianu jako instrumentu towarzyszącego może być użyty *ad libitum*. Natomiast „*Wznies się orle*” to nie tytuł śpiewnika, a utwór samodzielny, *polonez na chór męski z towarzyszeniem fortepianu (ad libitum) lub na sam fortepian* op. 47, który również został opublikowany w „*Hejnale*” na stronach 19–26 pod innym wszakże tytułem, mianowicie *Wyleć orle młody*.

² *Encyklopedia muzyki*, red. A. Chodkowski, Warszawa 1995, s. 988. Por. R. Kaczorowski, *Pieśni maryjne Ottona Mieczysława Żukowskiego*, Pelplin 2011, s. 7.

Elżbiety Dziębowskiej, o Ottonie Mieczysławie Żukowskim nie wspomniano już ani słowem...³.

Mając świadomość niewielkiego stanu wiedzy na temat polskiego kompozytora, ponad 10 lat temu podjęto badania nad jego twórczością, polegające na próbie skompletowania rozproszonych w różnych zespołach archiwalnych utworów O.M. Żukowskiego celem ich usystematyzowania, opracowania i propagowania⁴. W tym czasie, dzięki spotkaniu z wnuczką kompozytora, Zofią Bajda, która jest w posiadaniu oryginalnych dokumentów, udało się poznać właściwą datę śmierci kompozytora, który zmarł 31 marca 1942 roku we Lwowie – a nie 11 lat wcześniej, jak wciąż podają niektóre publikacje. Zofia Bajda udostępniła również wiele utworów Żukowskiego, które dotychczas uchodziły za nieznanne⁵.

W takim kontekście jawi się główny problem niniejszego artykułu, którego celem jest pionierska próba zaprezentowania uporządkowanego dorobku muzycznego i publicystycznego Ottona Mieczysława Żukowskiego.

1. Twórczość religijna

Msze

Msza polska op. 38, na chór mieszany lub na 1 głos z towarzyszeniem organów (istnieje również wersja na 3 głosy równe oraz na chór męski)⁶

Trzecia msza polska op. 50, na chór mieszany lub na 2 głosy z towarzyszeniem organów, sł. Henryk Odyniec⁷

Czwarta msza polska op. 41, na chór mieszany z towarzyszeniem organów, sł. Maria Konopnicka⁸

Piąta msza polska, op. 81, sł. ks. Franciszek Błotnicki (zachowany tylko *Introit*)⁹

³ *Encyklopedia muzyczna PWM. Część biograficzna*, w-ż, red. E. Dziębowska, Kraków 2012, s. 404–406.

⁴ Zob. R. Kaczorowski, *Pieśni maryjne*; tenże, *Pieśni ku czci Matki Bożej Ottona Mieczysława Żukowskiego oraz ich miejsce w literaturze wokalne*, w: „*Musica Vocale. Sacrum i profanum w muzyce wokalne – studium przypadku*”, red. R. Minkiewicz, Gdańsk 2014, s. 59-73; R. Kaczorowski, *Zachowane msze Ottona Mieczysława Żukowskiego jako przejaw troski o polskość. Zagadnienia semantyczne i muzyczne*, „*Studia Gdańskie*”, 38 (2016), s. 101-121; tenże, *Siedem pieśni religijnych Ottona Mieczysława Żukowskiego (1867–1942) w kontekście zagadnień semantycznych i muzycznych*, „*Poznańskie Studia Teologiczne*” 31 (2017), s. 259–274.

⁵ *Otton Mieczysław Żukowski – nieznanne fakty z życia kompozytora i jego rodziny. Z wnuczką kompozytora Zofią Bajda rozmawia Robert Kaczorowski*, „*Muzyka21*”, 174 (2015), s. 36-37.

⁶ Wyd. jako druk samoistny.

⁷ Wyd. *Śpiewy kościelne w układzie na jeden, dwa i cztery głosy mieszane z towarzyszeniem organów lub harmonium*, zeszyt III.

⁸ Wyd. jako druk samoistny.

⁹ Ręcznie sporządzony *Introit* odnaleziono w Bibliotece Naukowej im. W. Stefanyka we Lwowie.

Pieśni

Ave Maria [inc. *Gdy słońce zajdzie o wieczornej porze*] op. 80 nr 9¹⁰

Ave Maria [inc. *Ledwo w złotawych blaskach jutrzeźki*] op. 80 nr 2, sł. Zofia Kęćzkowska¹¹

Ave Maria [...*gratia plena*] [in B] op. 80 nr 17¹²

Ave Maria [...*gratia plena*] [in D]¹³

Ave Maria stella op. 24 nr 2¹⁴

*Bądź miłościw*¹⁵

Bądź pochwalona! op. 80 nr 15, sł. ks. Tadeusz Karyłowski¹⁶

Bądź pochwalona, Święta Pani, sł. Karol Hoffman¹⁷

Bądź pozdrowiona op. 80 nr 7¹⁸

Błogosław Matko op. 31¹⁹

*Błogosław Panie*²⁰

Błogosław, słodka Pani, sł. Maria Friedrich Brzozowska²¹

Boga Rodzico! op. 25 nr 3, sł. Julia Goczałkowska²²

Bogarodzica op. 80 nr 6, sł. Władysław Bełza²³

Do Boga, sł. Władysław Bełza²⁴

Do Matki Boskiej Dobrej Rady op. 25 nr 2, sł. Zofia Kęćzkowska²⁵

Duchu Święty, sł. ks. dr Stanisław Żukowski²⁶

*Gdy boleść wstrząsa*²⁷

Gwiazdo zaranna, sł. Zofia Kęćzkowska²⁸

*Hold młodzieży*²⁹

¹⁰ Wyd. *Pieśni marjańskie w układzie na chór mieszany lub na 1 głos z towarzyszeniem organów*.

¹¹ Wyd. tamże.

¹² Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt. Ten sam utwór wydany również jako *Ave Maria* op. 30 [in As] w: *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt I oraz jako *Ave Maria ad 4 voces inaequales cum organo* op. 30.

¹³ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt IV.

¹⁴ Wyd. *Cantica Sacra de Beata Virgine Maria* op. 24 w opracowaniu na 4-głosowy chór mieszany.

¹⁵ Wyd. *Pieśni religijne w układzie na chór męski a cappella lub na 1 głos z towarzyszeniem organów*.

¹⁶ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

¹⁷ Wyd. *Pieśni do Najświętszej Panny na jeden głos z towarzyszeniem organu lub fortepianu*.

¹⁸ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

¹⁹ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt I.

²⁰ Wyd. *Pieśni religijne...*, dz. cyt.

²¹ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt VI.

²² Wyd. *Cztery pieśni do Matki Boskiej na jeden głos z towarzyszeniem organu lub fortepianu* op. 25.

²³ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

²⁴ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt VIII.

²⁵ Wyd. *Cztery pieśni do Matki Boskiej...*, dz. cyt.

²⁶ Wyd. *Pieśni religijne...*, dz. cyt.

²⁷ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt V.

²⁸ Wyd. Tamże, zeszyt VII.

²⁹ Wyd. *Śpiewajmy Panu! Śpiewnik kościelny do użytku młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na 3 głosy równe z dodatkiem najpotrzebniejszych modlitw*.

- Hymn do N. P. Marji* op. 80 nr 1, sł. Stefania Dołżycka³⁰
Hymn Sodalistów op. 80 nr 19³¹
Królowo niebios, sł. ks. Tadeusz Karyłowski³²
Królowo Polski módl się za nami, sł. Jadwiga Strokowa³³
Mateńko moja! op. 25 nr 4, sł. Zofia Kęczkowska³⁴
*Matko Bolesna*³⁵
Modlitwa, sł. ks. Mateusz Jeż³⁶
Módl się za nami op. 80 nr 12, sł. Klemens Podwysocki³⁷
Na Święto Matki Boskiej Zielnej op. 80 nr 14, sł. B.St. Kossuthówna³⁸
Na Wniebowzięcie N. P. Marji op. 80 nr 13, sł. Karol Hoffman³⁹
Niebios Królowa op. 25 nr 1, sł. Zofia Kęczkowska⁴⁰
Niebiosów dobra Ty Pani, sł. Ludwik Syrokomla⁴¹
Niepokalana święta Pani, sł. ks. Piotr Świerżko⁴²
O Jezu Chryste, sł. ks. Franciszek Błotnicki⁴³
O Matko Bolejąca, współautor: C. Wolf⁴⁴
O Matko Przenajświętsza op. 80 nr 10, sł. P. Wężykówna⁴⁵
O Przenajświętsza Marjo Dziewico! op. 80 nr 11⁴⁶
O salutaris Hostia op. 22 nr 1⁴⁷
Ojczy nasz, sł. Władysław Bełza⁴⁸
*Panie miłosierny*⁴⁹
*Panie, do Ciebie wołam*⁵⁰
Pocieszycielko strapionych, sł. Zofia Kęczkowska⁵¹

³⁰ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

³¹ Wyd. tamże.

³² Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt X.

³³ Wyd. *Pieśni do Najświętszej Panny...*, dz. cyt.

³⁴ Wyd. *Cztery pieśni do Matki Boskiej...*, dz. cyt.

³⁵ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt X.

³⁶ Wyd. tamże.

³⁷ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

³⁸ Wyd. tamże.

³⁹ Wyd. tamże.

⁴⁰ Wyd. *Cztery pieśni do Matki Boskiej...*, dz. cyt.

⁴¹ Wyd. *Pieśni do Najświętszej Panny...*, dz. cyt.

⁴² Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt VI.

⁴³ Wyd. tamże, zeszyt X.

⁴⁴ Wyd. *Pieśni do Najświętszej Panny...*, dz. cyt.

⁴⁵ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

⁴⁶ Wyd. tamże.

⁴⁷ Wyd. *Hymni Sacri de Sanctissimo Sacramento* op. 22 w opracowaniu na 4-głosowy chór mieszany.

⁴⁸ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt I.

⁴⁹ Wyd. tamże, zeszyt VIII.

⁵⁰ Wyd. tamże, zeszyt IV.

⁵¹ Wyd. tamże, zeszyt V.

- Pod Twoją obronę*⁵²
Pozostań z nami, sł. Stefania Dołżycka⁵³
Przysięga Sodalicji Marjańskiej op. 80 nr 20, sł. ks. Tadeusz Karyłowski⁵⁴
Salve Regina – pro defunctis op. 24 nr 1⁵⁵
Salve Regina op. 80 nr 18⁵⁶
Stała Matka bolejąca, tłum. ks. abp A. Symon⁵⁷
Tantum ergo Sacramentum op. 22 nr 2⁵⁸
*Twych Panie łask*⁵⁹
*U tronu Twego*⁶⁰
*Ucieczko grzesznych*⁶¹
W cierpieniu op. 80 nr 16, sł. ks. Mateusz Jeż⁶²
W majowe zorze op. 80 nr 4, sł. ks. Władysław Wojtoń⁶³
Wierzymy Panie, sł. Kazimierz Greczyn⁶⁴
*Witaj gwiazdo morza*⁶⁵
Witaj Królowo! op. 80 nr 5, sł. Zofia Ułaszynówna⁶⁶
*Z gwiazd migotem*⁶⁷
Zawitaj Królowo! op. 80 nr 8, sł. Ludwik Kondratowicz – Syrokomla⁶⁸
Zdrowaś Maryjo op. 80 nr 3, sł. Zdzisław Dębicki⁶⁹
Zostań z nami Panie, sł. ks. Mateusz Jeż⁷⁰

Opracowania

Najpiękniejsze kolędy polskie w łatwym układzie na fortepian, z podłożonym tekstem do śpiewu opracował Otton Mieczysław Żukowski op. 56

⁵² Wyd. tamże, zeszyt VIII.

⁵³ Wyd. tamże, zeszyt X.

⁵⁴ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

⁵⁵ Wyd. *Cantica Sacra...*, dz. cyt. Utwór niezachowany. Być może jest to ta sama pieśń co poniżej.

⁵⁶ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

⁵⁷ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt VII.

⁵⁸ Wyd. *Hymni Sacri...*, dz. cyt.

⁵⁹ Wyd. *Pieśni religijne...*, dz. cyt. oraz *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt V.

⁶⁰ Wyd. *Śpiewajmy Panu! Śpiewnik kościelny...*, dz. cyt.

⁶¹ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt VII.

⁶² Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

⁶³ Wyd. tamże.

⁶⁴ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt VIII.

⁶⁵ Wyd. tamże, zeszyt VIII.

⁶⁶ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

⁶⁷ Wyd. *Pieśni religijne...*, dz. cyt.

⁶⁸ Wyd. *Pieśni marjańskie...*, dz. cyt.

⁶⁹ Wyd. tamże.

⁷⁰ Wyd. *Śpiewy kościelne...*, dz. cyt., zeszyt X.

Zbiory utworów religijnych wydanych pod redakcją kompozytora

Cantica Sacra de Beata Virgine Maria op. 24

Cztery pieśni do Matki Boskiej na jeden głos z towarzyszeniem organu lub fortepianu op. 25

Hymni Sacri de Sanctissimo Sacramento op. 22

Pieśni do Najświętszej Panny na jeden głos z towarzyszeniem organu lub fortepianu

Pieśni marjańskie w układzie na chór mieszany lub na 1 głos z towarzyszeniem organów

Pieśni religijne w układzie na chór męski a cappella lub na 1 głos z towarzyszeniem organów

Śpiewajmy Panu! Śpiewnik kościelny do użytku młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na 3 głosy równe z dodatkiem najpotrzebniejszych modlitw

*Śpiewy kościelne w układzie na jeden, dwa i cztery głosy mieszane z towarzyszeniem organów lub harmonium, zeszyty I–X*⁷¹

2. Twórczość świecka

Muzyka do dramatów

Julia Duszyńska, *Wesele w Jaworowie. Obrazek sceniczny z czasów króla Jana Sobieskiego*, muzykę opartą na motywach ludowych opracował O.M. Żukowski

Cyryl Danielewski, *Z gniazda orłów białych czyli Rok 997. Obraz dramatyczny w 4 aktach z muzyką* O.M. Żukowskiego

Pieśni na głos z fortepianem

A u nas... Pieśń na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu, sł. Maria Konopnicka⁷²

Czy kochasz mnie? Śpiew na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu, sł. Stanisław Sławian⁷³

Dobranoc, sł. Franciszek Marzec⁷⁴

Dość dźwięcznych piosnek! Pieśń na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu, sł. ks. Franciszek Błotnicki⁷⁵

⁷¹ W zeszycie II „Śpiewów kościelnych” Otton Mieczysław Żukowski opublikował Mszę na 2 głosy autorstwa brata ks. Jana Żukowskiego, natomiast w zeszycie IX wydał 5 pieśni skomponowanych również przez brata ks. Stanisława Żukowskiego.

⁷² Wyd. jako druk samoistny oraz w: *Dumki polskie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu* op. 62, cz. 2.

⁷³ Wyd. jako druk samoistny.

⁷⁴ Wyd. *Kołysanki w układzie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu*.

⁷⁵ Wyd. jako druk samoistny.

Dzieli nas ogród róż, dziewczyno, sł. Gabriel Tadeusz Henner⁷⁶

Echo kołyski, sł. Adam Asnyk⁷⁷

Marsz Hallera, sł. Artur Oppman⁷⁸

Marsz sokołów polskich na Bukowinie, sł. Klemens Kołakowski⁷⁹

Miłości kwiat op. 19 nr 1, sł. Klemens Kołakowski⁸⁰

*Na obczyźnie*⁸¹

Na Sybir. Ballada e-moll op. 9, sł. Klemens Kołakowski⁸²

Naprzód narodzie! Pieśń w układzie na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu,
sł. ks. Józef Janiszewski⁸³

Ogień i krew!, sł. Józef Mączka⁸⁴

Ostatnie życzenie, sł. Marian Reyam⁸⁵

*Pastuszek sierota*⁸⁶

Pieśń o orle białym w układzie na jeden głos z towarzyszeniem fortepianu, sł. ks.
Józef Janiszewski⁸⁷

Pieśń polskiego ochotnika, sł. Jan Kasprowicz⁸⁸

Polska kołysanka, sł. L. Masłowski⁸⁹

*Sine lasy*⁹⁰

Wiosna w polu, sł. Józef Andrzej Teslar⁹¹

Utwory chóralne

*Toast I*⁹²

*Toast II*⁹³

⁷⁶ Wyd. *Pieśni Legionów w układzie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu* op. 65.

⁷⁷ Wyd. *Kołysanki...*, dz. cyt. oraz: *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe (żeńskie lub męskie)*, cz. 3.

⁷⁸ Wyd. jako druk samoistny oraz pt. *Marsz Hallera (z r. 1920) w: Hejnał. Wybór pieśni w układzie na cztery głosy męskie dla użytku seminarjów nauczycielskich, szkół średnich ogólno-kształcących [!], szkół kadeckich i towarzystw śpiewackich.*

⁷⁹ Wyd. jako druk samoistny.

⁸⁰ Jest to czterostronicowy oryginał pisany ręką kompozytora z datą 21 czerwca 1899 roku.

⁸¹ Wyd. *Dumki polskie...*, dz. cyt.

⁸² Wyd. jako druk samoistny.

⁸³ Wyd. jako druk samoistny oraz w: *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

⁸⁴ Wyd. *Pieśni Legionów...*, dz. cyt.

⁸⁵ Tamże.

⁸⁶ Wyd. *Dumki polskie...*, dz. cyt.

⁸⁷ Wyd. jako druk samoistny oraz w: *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

⁸⁸ Wyd. jako dodatek muzyczny nr. 6 i 7 do miesięcznika artystycznego „Muzyka i Śpiew”, poświęconego polskiej twórczości muzycznej oraz pt. *Pieśń ochotnika w: Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt. i *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej...*, dz. cyt.

⁸⁹ Wyd. *Kołysanki...*, dz. cyt. oraz w: *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej...*, dz. cyt.

⁹⁰ Wyd. *Dumki polskie...*, dz. cyt.

⁹¹ Wyd. *Pieśni Legionów...*, dz. cyt.

⁹² Wyd. w zbiorze *U naszego młynarza*, opr. H. Opiński.

⁹³ Tamże.

*Czuj Duch*⁹⁴

Do broni, bracia!, sł. ks. Józef Janiszewski⁹⁵

Do chat, sł. Zofia Kęczkowska⁹⁶

*Duszą współbraci*⁹⁷

*Dzień radosny. Kantata imieninowa*⁹⁸

*Gdy ciemna noc zapada*⁹⁹

*Hasło (Dokąd Naród polski)*¹⁰⁰

*Hasło (Zanućmy pieśń)*¹⁰¹

Hymn Polski na chór mieszany lub 1 głos z towarzyszeniem fortepianu op. 40, sł. Władysław Bełza¹⁰²

*Idziemy w wyż [!]*¹⁰³

Kantata jubileuszowa ku uczczeniu 30 letniej rocznicy założenia stowarzyszenia akademików polskich „Ognisko” w Czerniowcach, na chór męski z towarzyszeniem fortepianu op. 28¹⁰⁴

Marsz obrońców Ojczyzny, sł. ks. Józef Janiszewski¹⁰⁵

Marynarz polski, sł. Artur Oppman¹⁰⁶

Moja Ojczyzna, sł. Artur Oppman¹⁰⁷

Na śniegu, sł. Maria Konopnicka¹⁰⁸

Nad grobem, sł. Klemens Kołakowski¹⁰⁹

*Nasz sztandar*¹¹⁰

Nasza ziemia. Polonez op. 32, sł. Zofia Kęczkowska¹¹¹

Noc zapada, sł. Adam Asnyk¹¹²

⁹⁴ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej...*, dz. cyt.

⁹⁵ Nieznane jest źródło wydania. Utwór odtworzony na podstawie zachowanej jednostronicowej kopii.

⁹⁶ Wyd. *25 pieśni w układzie na 3 i 4 głosy równe (żeńskie lub męskie)*.

⁹⁷ Tamże oraz: *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

⁹⁸ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej...*, dz. cyt.

⁹⁹ Tamże.

¹⁰⁰ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹⁰¹ Wyd. *25 pieśni...*, dz. cyt. oraz w: *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na dwa głosy*, cz. 2; *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹⁰² Wyd. jako druk samoistny oraz w: *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.; *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

¹⁰³ *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

¹⁰⁴ Utwór zaginiony. Informację o jego istnieniu dostarczają wykazy twórczości kompozytora.

¹⁰⁵ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹⁰⁶ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

¹⁰⁷ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na dwa głosy*, cz. 2, dz. cyt.

¹⁰⁸ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹⁰⁹ Tamże.

¹¹⁰ Wyd. w zbiorze *U naszego młynarza*, dz. cyt.

¹¹¹ Tytuł zbioru jest nieznany. Zachowała się jedynie kopia utworu.

¹¹² Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

Pieśń górników, sł. Maria Konopnicka¹¹³

Pieśń harcerzy, sł. Jerzy Bandrowski¹¹⁴

Pieśń o domu op. 59, sł. Maria Konopnicka¹¹⁵

*Podobno kocham go*¹¹⁶

Polones [!] jubileuszowy (Mickiewiczowski) w 100-letnią rocznicę urodzin Adama Mickiewicza na chór mieszany i fortepian op. 17, sł. Klemens Kołakowski¹¹⁷

Polonez „Hej śpiewacy, sł. D. Czyżewski¹¹⁸

Polska flota, sł. Artur Oppman¹¹⁹

Powitanie wolności, sł. Mieczysław Smolarski¹²⁰

Pozdrowienie, sł. Kazimierz Tetmajer¹²¹

Przy oknie, sł. Maria Konopnicka¹²²

Radosny dzień, sł. J. Relidzyński¹²³

Sama (Stoję blada), sł. Maria Konopnicka¹²⁴

Święty Mikołaj, sł. N. Cicimirska¹²⁵

W dzień św. Mikołaja, sł. N. Cicimirska¹²⁶

W lesie, sł. Maria Konopnicka¹²⁷

Wędrownka, sł. M. Gosławski¹²⁸

*Wróbelki*¹²⁹

*Wrzeczono*¹³⁰

Wznies się orle! Polonez na chór męski z towarzyszeniem fortepianu (ad libitum) lub na sam fortepian op. 47, sł. Wincenty Pol¹³¹

¹¹³ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

¹¹⁴ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹¹⁵ Wyd. jako dodatek do „Śpiewaka”, styczeń 1913 oraz w: *25 pieśni...*, dz. cyt.; *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹¹⁶ Utwór zaginiony. Informację o jego istnieniu dostarczają wykazy twórczości kompozytora.

¹¹⁷ Wyd. jako druk samoistny. Utwór opublikowany także w: *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹¹⁸ Wyd. „Nakładem Liry Poznań, 6. 5. 1927”.

¹¹⁹ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na dwa głosy*, cz. 2, dz. cyt.

¹²⁰ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹²¹ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

¹²² Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹²³ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

¹²⁴ Utwór jest zdekompletowany. Zachowana jest tylko pierwsza strona utworu.

¹²⁵ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na dwa głosy*, cz. 2, dz. cyt.

¹²⁶ Tamże.

¹²⁷ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹²⁸ Tamże.

¹²⁹ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na dwa głosy*, cz. 2, dz. cyt.

¹³⁰ Tamże.

¹³¹ Wyd. jako druk samoistny. Utwór opublikowany także pt. *Wyleć orle młody* w: *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

Zasłużonym, sł. M. Złuda¹³²

Ziemia-matula¹³³

Żołnierz nieznany, sł. Artur Oppman¹³⁴

Zbiory utworów świeckich wydanych pod redakcją kompozytora

5 pieśni w układzie na 3 i 4 głosy żeńskie

10 pieśni w układzie na 3 i 4 głosy równe (żeńskie lub męskie)

25 pieśni w układzie na 3 i 4 głosy równe (żeńskie lub męskie)

Czujaw! Pieśni harcercskie w układzie na 2 głosy

Dumki polskie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu op. 58, cz. 1; op. 62, cz. 2

Hejnał. Wybór pieśni w układzie na cztery głosy męskie dla użytku seminarjów nauczycielskich, szkół średnich ogólnokształcących [!], szkół kadeckich i towarzystw śpiewackich

Kołysanki w układzie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu

Lirenka. Śpiewnik dla młodzieży szkolnej:

Część I: Wieniec pieśni na uroczystość wiosenną dziatwy na 1 i 2 głosy

Część II: Wieniec pieśni na uroczystość wiosenną dziatwy w układzie na 2 głosy

Część III: Wybór pieśni dla młodzieży szkolnej w układzie na 2 głosy

Miłość w pieśni na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu op. 66, cz. 1

Pierwsza Brygada. Wieniec pieśni legionowych w układzie na 2 głosy równe

Pierwsza Brygada. Wieniec pieśni legionowych w układzie na 3 głosy równe

Pieśni Legionów w układzie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu op. 65

Pieśni narodowe w układzie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu op. 64, cz. 1

Pieśni towarzyskie w układzie na fortepian z podłożonym tekstem do śpiewu op.

67

Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na dwa głosy, cz.

2

Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe (żeńskie lub męskie), cz. 3

Śpiewnik zbiorowy zawierający utwory na chór mieszany a) z towarzyszeniem fortepianu, b) z towarzyszeniem dowolnym, c) bez towarzyszenia

Prace publicystyczne

Bukowina pod względem topograficznym, statystycznym i historycznym ze szcze-

¹³² Miejsce wydania utworu jest nieznane. Zachowała się jedynie odbitka jednej karty z utworem.

¹³³ Wyd. *Hejnał. Wybór pieśni...*, dz. cyt.

¹³⁴ Wyd. *Śpiewnik dla młodzieży szkolnej zawierający pieśni w układzie na trzy głosy równe...*, cz. 3, dz. cyt.

gólnem uwzględnieniem żywiołu polskiego

Fryderyk Chopin w świetle poezji polskiej. Wstępem biograficzno-krytycznym zaopatrzył i wydał Otton Mieczysław Żukowski. (Z portretem Fr. Chopina)

Muzyka kościelna w pierwszych wiekach chrześcijaństwa i reforma Grzegorza Wielkiego. Szkic historyczny

O polonezie. Przyczynek do dziejów choreografii i muzyki polskiej

Zdania i myśli o muzyce

Zakończenie

W niniejszym artykule podjęto próbę uporządkowanego zaprezentowania twórczości muzycznej (religijnej i świeckiej) oraz publicystycznej Ottona Mieczysława Żukowskiego według stanu badań na 2018 rok. Autor ma zatem świadomość, że jeszcze wiele utworów, które dotychczas uznaje się za zaginione albo o istnieniu których w ogóle nie wiadomo, mogą zostać odkryte w państwowych, bądź prywatnych archiwach. W ten sposób będą one mogły powiększyć katalog dzieł Ottona Mieczysława Żukowskiego.

Autor ma ponadto nadzieję, że niniejszy artykuł przyczyni się między innymi do świadomego rozróżniania twórczości Ottona Mieczysława i jego dwóch braci kapłanów: Jana (1870–1911) i Stanisława (1881–1935), którzy ze stopniami doktorów, jako pracownicy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, również pozostawili po sobie kilka religijnych kompozycji.

Literatura:

Encyklopedia muzyczna PWM. Część biograficzna, w-ż, red. E. Dziębowska, Kraków 2012.

Encyklopedia muzyki, red. A. Chodkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995.

Kaczorowski, R., *Pieśni ku czci Matki Bożej Ottona Mieczysława Żukowskiego oraz ich miejsce w literaturze wokalnej*, w: „*Musica Vocale. Sacrum i profanum w muzyce wokalnej – studium przypadku*”, red. R. Minkiewicz, Gdańsk 2014, s. 59-73.

Kaczorowski, R., *Pieśni maryjne Ottona Mieczysława Żukowskiego*, Pelplin 2011.

Kaczorowski, R., *Siedem pieśni religijnych Ottona Mieczysława Żukowskiego (1867–1942) w kontekście zagadnień semantycznych i muzycznych*, „*Poznańskie Studia Teologiczne*” 31 (2017), s. 259-274.

Kaczorowski, R., *Zachowane msze Ottona Mieczysława Żukowskiego jako przejaw troski o polskość. Zagadnienia semantyczne i muzyczne*, „*Studia Gdańskie*”, 38 (2016), s. 101-121.

Otton Mieczysław Żukowski – nieznanne fakty z życia kompozytora i jego rodziny. Z wnuczką kompozytora Zofią Bajda rozmawia Robert Kaczorowski, „*Muzyka 21*”, 174 (2015), s. 36-37.

Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej, opr. ks. Gerard Mizgalski, Poznań – Warszawa – Lublin 1959.